

Juridiska fakultetskansliet

Justitiedepartementet

Remiss: En översyn av EU:s mönsterskyddsregler

Allmänt

Juridiska fakultetsnämnden har anmodats att yttra sig över EU-kommissionens förslag till översyn av EU:s mönsterskyddsregler - ändring av rådets förordning (EG) nr 6/2002 om gemenskapsformgivning och om upphävandet av kommissionens förordning (EG) nr 2246/2002 samt förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om formskydd (omarbetning).

Fakultetsnämnden är positiv till en översyn av mönsterskyddsreglerna och att de därtill moderniseras. Fakultetsnämnden tillstyrker förslaget och anför följande angående kommissionens förslag.

Digitala kopior

Ensamrätten till en formgivning föreslås förstärkas i artikel 16.2 (d) i direktivet och artikel 19 i förordningen och omfatta handlingarna att skapa, ladda ner, kopiera och dela eller sprida till andra medier eller program som spelar in formgivningen för att göra det möjligt att tillverka en produkt som formgivningen ingår i eller används på. Syftet med utökningen av ensamrätten är att skydda innehavaren från att någon gör intrång i formgivningsskyddet genom att skriva ut den skyddade produkten genom 3D-skrivare. När ny teknik för kopiering av produkter tillgängliggörs bör även lagstiftningen ändras så att den också omfattar den nya tekniken. Rätten att hindra 3D-utskriften av en skyddad formgivning bör innefattas i formgivningsinnehavarens ensamrätt.

Detta stöds av Juridiska fakultetsnämnden. Det bör dock understrykas att lagstiftningen ska utformas på så sätt att den är neutral i förhållande till all form av teknik och därför kan appliceras även på i nuläget outvecklad teknik som i framtiden kan komma att realiseras.

Reparation

Förslaget innehåller en reparationsklausul som ska införas i artikel 19 i direktivet och artikel 20a i förordningen. Klausulen innefattar ett undantag som innebär att formgivningsskyddet inte omfattar en beståndsdel i en sammansatt produkt när den sammansatta produkten repareras, om beståndsdelens utseende är nödvändig för att

Juridiska fakultetsnämnden

produkten ska få sitt ursprungliga utseende. För att kunna åberopa detta undantag måste tillverkaren eller säljaren av beståndsdelen informera konsumenten om ursprunget för produkten som ska användas för att reparera den sammansatta produkten.

Juridiska fakultetsnämnden konstaterar att i kommissionens konsekvensanalys (Impact Assessment Report) saknas en diskussion och analys av hållbarhetsperspektiv och formskyddets påverkan inom ramen för en cirkulär ekonomi.

Med denna reservation tillstyrker Juridiska fakultetsnämnden detta förslag. Det är utöver detta en positiv utveckling att adressera om harmonisering av reparation inom EU eftersom olika medlemsländer i dag tillämpar olika regler i frågan.

Juridiska fakultetsnämnden vill dock framhålla att det kan föreligga svårigheter för tillverkaren eller försäljaren av en reparationsdel att bevisa att denne har informerat konsumenten på ett vederbörligt sätt om ursprunget för produkten.

Juridiska fakultetsnämnden anser därför att detta bör förtydligas.

Senareläggning av offentliggörandet

Förslaget (artikel 30.1 i direktivet och artikel 50 i förordningen) anger att sökanden beträffande en registrerad formgivning kan begära att offentliggörandet ska senareläggas med 30 månader från ansöknings- eller prioritetdagen. Det motiveras (beaktandesatsen 40) av att ett offentliggörande kan äventyra en pågående affärstransaktion. I utredningen saknas underlag som styrker att så är fallet. Samtidigt diskuteras inte det motsatta intresset, dvs. tredje parts intresse att få veta vilka rättigheter som kommer att finnas. Det kan innebära att en tredje part förbereder och gör betydande investeringar i en verksamhet som kan utgöra intrång i formskyddet, utan kännedom om denna omständighet. I artikel 21 i direktivet föreslås en för användarrätt, vilken dock inte kan vara till hjälp i en sådan situation som just beskrivits, då för användarrätten avser användning som har påbörjats innan ansökan lämnades in.

Om syftet är att tillåta sökanden att avsluta en affärstransaktion, borde en eventuell senareläggning av offentliggörande med 6 månader vara tillräcklig. Om en möjlighet till 30 månaders senareläggning ges, borde artikel 21 omformuleras så att nyttjandet som avses som grund för för användarrätten kan åberopas för användning som sker fram till att ansökan om formskydd har offentliggjorts.

Juridiska fakultetsnämnden välkomnar en harmonisering av tid för offentliggörande. En 30 månaders senareläggning av offentliggörande kan vara för lång och konsekvenserna av det behöver diskuteras vidare.

Avslutning

I övrigt stödjer Juridiska fakultetsnämnden EU-kommissionens förslag. Sammanfattningsvis är det motiverat att modernisera gränserna för ensamrätten på så sätt att den även omfattar ett förfarandesätt som sker vid 3D-kopiering, så länge lagstiftningen är utformad på så sätt att den inte enbart omfattar en viss form av teknik utan kan komma att omfatta olika digitala förfarandesätt för att framställa kopior. Det är även motiverat med harmonisering i frågan om reparation av formgivningsskyddade produkter. En bredare diskussion om hur modernt formskydd förhåller sig till hållbarhetsperspektiv och behoven av en cirkulär ekonomi saknas dock.

EU-kommissionens förslag bör vidare kompletteras på så vis att det förtydligar vad som avses med den ökade harmoniseringen på det upphovsrättsliga området och hur det förhåller sig till formgivningsrätten.

Senareläggning av ansökans publicering kan eventuellt skapa ett åsidosättande av tredje parts intresse och bör ses över i relation till villkor kring för användarrätten.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jessika van der Sluijs. Yttrandet har beretts av professor Frantzeska Papadopoulou Skarp och forskarstuderande Anna Horn. Föredragande har varit Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Jessika van der Sluijs

Karolina Alveryd